

Dr hab. Marzena Wolińska, prof. ndzw. UAP
Wydział Architektury i Wzornictwa
Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
60-967 Poznań, Al. Marcinkowskiego 29

Recenzja

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Moniki Okupniak-Cebulskiej sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe wszczętym przez Radę Wydziału Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.

Niniejszą recenzję sporządziłam na podstawie dostarczonych mi materiałów, zawierających zbiór koniecznych dokumentów, rozprawę doktorską zatytułowaną: „Problematyka mebla indywidualnego dla sieciowej marki retailowej w kontekście systemowych rozwiązań projektowych” oraz trzydzięciowego port folio.

Monika Okupniak - Cebulska urodziła się 2 maja 1976 roku w Poznaniu. W latach 1991- 1996 uczyła się w Liceum Plastycznym im. Piotra Potworowskiego w Poznaniu, równocześnie uczęszczała do Studium Sztuk Plastycznych Akademii Sztuk Wizualnych w Poznaniu na specjalność : Projektowanie Mody. W 1996 roku rozpoczęła studia na Wydziale Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, które ukończyła w 2001 roku. Już w czasie studiów w roku 2000 zdobyła pierwszą nagrodę w konkursie Philips Design, w tym samym czasie uzyskała roczne stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Po ukończeniu studiów na przełomie lat 2001/2002 odbyła praktykę w One Off Studio Rona Arada w Londynie. Rozpoczęła też samodzielną pracę zawodową tworząc studia projektowe: Limar Plus, później Arne Design, którego właścicielem była do roku 2010, a następnie do 2017 roku współwłaścicielem.

Praca nad doktoratem trwała długo, co jak uważam przyczyniło się do powstania niezwykle rzetelnego i obszernego opracowania tematu. W swojej strukturze praca składa się z trzech, kluczowych (w odbiorze) części. Pomimo, że Doktorantka wskazuje na dwa główne ujęcia zagadnienia : pierwsze dotyczące tematu , sformułowanego w tytule pracy, a drugie projektowo - artystyczne działanie , inspirowane potrzebą twórczej wypowiedzi, jednakowoż nie pozbawione cech funkcjonalnych - pierwszy zakres, wskazałabym na trzy

zasadnicze części. Wyraźnie rozróżniłabym i podkreśliła współwystępowanie kompetencji managerskich i projektowych u Pani Moniki Okupniak - Cebulskiej.

Pod względem struktury praca składa się z pięciu rozdziałów, w tym wprowadzenia i wstępu wraz z podrozdziałami. Trzeci, a pierwszy po "Wprowadzeniu" i "Wstępie", rozdział pt. "Teoria w praktyce, praktyka w teorii" jest przedstawieniem podstawowych narzędzi weryfikacyjnych, służących wyborowi najbardziej odpowiedniej metody do analizy potrzeb klienta, jak i dotychczas stosowanych przez niego rozwiązań projektowych. Jest to konieczne dla opracowania wytycznych, uwzględniających wszystkie aspekty niezbędne do pracy nad praktyczną realizacją mebli systemowych, niejako "projektowanie projektowania". Przedstawiany przez Doktorantkę problem opracowania indywidualnych mebli dla marki, która dystrybuuje swoje produkty poprzez sieć sklepów, będących różnorodnymi przestrzeniami sprzedażowymi, jest zagadnieniem niezwykle złożonym. szeroki kontekst uwarunkowań wpływających na opracowanie projektu, dającego się implementować w odmienne sytuacje. Kolejny rozdział zatytułowany "Konstrukcja systemów [S2]" - meta poziom ujęcia systemowości jest opisem metodologii procesu projektowego. Zawarty w nim został szeroki kontekst zależności gospodarczych, społecznych i ekonomicznych. Przeanalizowana została perspektywa wielowarstwowych uwarunkowań biorących pod uwagę oczekiwania inwestora, przypisywaną danym obiektom funkcję, jak i ich stylistyczną formę. Zagadnienia te są ilustrowane przykładami konkretnych realizacji autorstwa Doktorantki dla polskiej marki posiadającej sieć sklepów w Polsce i za granicą. Rozdział kończący recenzowaną dysertację "Nenufar indywidualny_Nenufar systemowy" jest opisem formy przestrzennej, która pomimo funkcjonalnych zastosowań, genezę ma w swobodnej wypowiedzi twórczej. Potrzeba realizacji formy przywołanej intuicyjnie formy jest silnie powiązana z zachowaniem równowagi pomiędzy poszczególnymi polami potencjału twórczego. Intuicja, pomimo powszechnych skojarzeń ze sferą irracjonalności ma konotacje z empirią/doświadczeniem. Stąd tak trafna implementacja artystycznego gestu na formę mebla indywidualnego, poszerzającego systemowość struktury przestrzennej. Praca doktorska zawiera bogatą bibliografię, składającą się z ponad pięćdziesięciu pozycji : książek, artykułów, wykładów i filmów.

Zazwyczaj analizy teoretycznych i praktycznych opracowań danego zagadnienia są realizowane przez różne osoby, będące specjalistami w danym obszarze. Doktorantka skupia posiadane kompetencje i doświadczenie funkcjonowania w obszarach jako : manager, projektant i twórca. Wykazuje się przy tym niezwykłą umiejętnością analitycznego myślenia, właściwego osobom, które oprócz zdolności posiadają pasję. Kandydatka pracuje z zaangażowaniem scalając powiązane ze sobą pola projektowania złożonej struktury wszystkich elementów składowych wnętrza i jego

wyposażenia. Przygotowuje tym samym podwaliny samego procesu projektowego, rozpoczynającego się od analizy potrzeb poprzez wizualizację koncepcji, a na dokumentacji wykonawczej kończąc. Jednak jej działanie wychodzi poza przyjęte schematy zakresów kompetencyjnych i opracowuje teoretyczne studium możliwości praktycznego wariantowania własnych projektów.

"... każdy mebel w projektach dla sieciowych marek retailowych jest zawsze elementem podlegającym zdefiniowanej systemowości, niezależnie od możliwej, zindywidualizowanej formy. W kontekście organizacji przestrzeni komercyjnej możemy mówić o projekcie indywidualnym i systemowym zarazem, rozpatrywać systemowość jako indywidualizację w wybranym pryzmacie i na odwrót." Zdanie to jest tezą, która przeanalizowana w wielu aspektach, zweryfikowana przez istniejące metody badań i opracowana teoretycznie zostaje poparta zmaterIALIZEDOWANĄ wizją, unaoczniającą jej słuszność. Systemowość opiera się na uwzględnianiu uwarunkowań istniejących lub koniecznych. Wyzwaniem projektowym jest kreacja indywidualnych obiektów, pozostających w zależności stylistycznej/przystawalności wizualnej ze stylistyką pozostałych wnętrz, określoną przez markę. Projekt każdego mebla czy elementu, występującego w obrębie sklepu uwzględniać musi realizację zakładanej funkcjonalności, jak i wzajemnej przystawalności w sytuacjach potencjalnego rozszerzania owej użyteczności. Systemowe meble to część całości, zakładająca kompatybilność w różnorodnych wnętrzach na zasadzie zestawialności powtarzalnych modułów i ich wariantowania.

Organizacja systemu sklepu jako przestrzeni sprzedażowej jest odpowiedzialnym zadaniem dla projektanta. Z jednej strony wymaga wpisania się w spis założeń, określanych jako tzw. Manual, a z drugiej propozycji autorskiego projektu. Rola designera rozciąga się na wspieranie komercjalizacji i wywieranie wpływu poprzez odpowiednie rozmieszczenie obiektów, ich funkcję i formę oraz wykreowanie i zaprojektowanie dodatkowych elementów i detali, wspierających proces zakupowy. Przekłada się to na wiązanie klienta z marką i jej rozpoznawalność na poziomie wizualnym, choć nie tylko. Przy zwiększającej się coraz bardziej konkurencji, przenoszeniu się strefy zakupów detalicznych do sieci - klienci zyskując coraz większą świadomość stają się też coraz bardziej wymagający. Produkt komercyjny podlega wielu kryteriom oceny w warstwie funkcjonalności, estetyki, ekologii, trendów, budżetu, tradycji i innych. Nie broni go unikatowość, a wręcz przeciwnie - każde powielenie implikuje nowe wymagania. Przyjęte przez Doktorantkę założenia opracowania takiego projektu systemowego, który umożliwi stwarzanie indywidualnych rozwiązań zostały zrealizowane wzorcowo. Imponująca liczba 300 tysięcy wyprodukowanych elementów meblowych, organizująca 500 sklepów świadczy o wyborze prawidłowej drogi. W projektowaniu takich założeń przestrzennych ważne jest określenie i przestrzeganie założeń ramowych ,

pozwalających na odpowiednią kombinatorykę zestawień. Równie istotne jest wyeliminowanie niektórych. Dla każdego projektanta w dorobku pracy twórczej oprócz tego, co wykreował - fundamentalne znaczenie ma to, czego nie zaprojektował...

Czytając niniejszą pracę doktorską doświadczam ambiwalencji w odbiorze projektowych prezentacji jako projektant oceniający a konsument. Jako konsument, mający możliwość doświadczenia obejrzenia i obcowania z projektem Pani Moniki Okupniak - Cebulskiej doceniam jego transparentność : bez konieczności analizowania szczegółów wyposażenia, rozmieszczenia i zaprojektowania poszczególnych form meblowych odbieram wnętrze sklepu jako nowoczesną, funkcjonalną i estetyczną przestrzeń. Niczym powietrze , obecności którego nie konstatujemy na co dzień, dopiero jego brak lub zła jakość zaczynają być dokuczliwe. Jako projektant, wyznaczony do roli opiniodawcy muszę skupić się na analizie wzajemnych zależności pomiędzy pozytywnym odbiorem a wyznacznikami formalnymi, zaprojektowanych obiektów. Wszystkie elementy wnętrza od doboru tapet, posadzek poprzez projekt mebli o funkcji ekspozycyjno - magazynowej, strefę witryny aż do plakatów i ekspozytorów dla asortymentu wspomagającego sprzedaż są opracowaniem autorskim. W stworzeniu projektu wizerunkowego uwzględniony został bardzo szeroki zakres poszczególnych składowych części, stanowiących o spójności całego rozwiązania. Autorka podaje liczbę zaprojektowanych elementów wyposażenia na ponad 60 sztuk. Przy tak intensywnej pracy w reżimie wytycznych musiało dojść do erupcji/eksplozji potencjału twórczego, którym Doktorantka emanuje. Na mokrym, nadmorskim piasku narysowała koło.. Wyobraźnia może podpowiedzieć inspirację tego magicznego, pełnego mistycyzmu, jak pisze Doktorantka momentu. Gdyby nie była projektantem zostawiłaby ten ślad w umyśle jako reminiscencje, gdyby była artystką przeniosłaby go do w obszar sztuki, kontemplując jego kolor, fakturę i proporcje... jednak utylitaryzm przypisany naszemu zawodowi znalazł zastosowanie dla tej czystej, minimalistycznej i bezpretensjonalnej formy...nazwała ją Nenufar. Powstały zjawiskowe formy przestrzenne o dużym potencjale adaptacyjnym. Możliwość uzyskania różnych odniesień stylistycznych jest niewątpliwym atutem tej koncepcji. W zależności od sytuacji przestrzennej, zastosowanych materiałów, skali obiektu i miejsca będzie miał inny przekaz. Interesująca jest swoista uniwersalność zaprojektowanego kształtu - przynależy do sfery projektowej, bazując na możliwościach użytkowych obiektu i równocześnie przynależy do obszaru sztuki, wskazując na inspiracje swojego zaistnienia. Kontekst odbioru zostaje poszerzony.

Nie sposób nie odnieść się do założenia przekazu emocjonalnego w prezentowanym projekcie. Miękkie, płynne linie tworzące obłe formy podświadomie odnoszą się do krągłości, które ewolucyjnie zostały nam wpisane jako kształty wzbudzające ciepłe

odczucia. Stają się dominującym, skupiającym uwagę obiektem systemowym i jednostkowym zarazem. Intrygują wieloznacznością skojarzeń i implikują jednoznaczną odpowiedź. I jak to trafnie ujmuje Autorka : "...Nenufar" przechodzi metamorfozę z uwagi na odmienność swojego , nowego "naturalnego środowiska , dotykając problematyki systemowości versus indywidualizacji i rozstrzygając ich naturę na poziomie założeń, idei, zależności w zamian za koncentrację na szczególnie swojej konstrukcji. Zbiera dotychczasowe doświadczenia , antycypując ich funkcje w nadchodzącej przyszłości, poddając się merytorycznej weryfikacji "retailowej zasadności", finalnie uwrażliwiając nas na to, co wydaje się istotnym w otaczającym, ludzkim świecie wartości i uczuć."

Konkluzja

Po wnikliwym zapoznaniu się z przedstawioną mi dokumentacją, zawierającą teoretyczną rozprawę pt. : " Problematyka mebla indywidualnego dla sieciowej marki retailowej w kontekście systemowych rozwiązań projektowych" oraz dorobek twórczy zaprezentowany w podziale chronologicznym jako trzyczęściowe port-folio stwierdzam, iż kandydatka wykazała się szeroką wiedzą teoretyczną, dotyczącą podejmowanej tematyki, a także zaprezentowała oryginalne rozwiązania problemu projektowego i tym samym spełnia wymagania art. 16 ustawy z dnia 14.03.2003 roku (Dz.U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, Dz.U. z 2005 roku nr 164, poz. 1365, Dz.U. z 2011 roku nr 84 poz. 455).

Z przekonaniem popieram wniosek do Szanownej Rady Wydziału Architektury i Wzornictwa Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu o przyznanie Kandydatce stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki projektowe.

dr hab. Marzena Wolińska prof. UAP